

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

16-1026/11
Београд
ДВ

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 14707 датум: 18.06.2012.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије¹ и чланова 31. став 2. и 24. став 2. Закона о Заштитнику грађана² и података прикупљених у поступку покренутом по сопственој иницијативи према Министарству за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, сматрајући да ће допринети унапређивању положаја ромске националне мањине, Заштитник грађана даје мишљење са препорукама:

МИШЉЕЊЕ

Имајући у виду то да је Влада Републике Србије 2009. године усвојила „Стратегију за унапређивање положаја Рома“ и то да је „Акциони план“ за њено спровођење за период од 2009. до 2011. године, који је обухватао тринаест области од значаја за унапређење положаја Рома, истекао, Заштитник грађана је мишљења да је неопходно да се усвоји акциони план за наредни период како би се обезбедило спровођење циљева и мера „Стратегије“.

Неусвајање акционих планова за период од 2012. до 2014. године, умањује могућности спровођења мера „Стратегије“ као начина за сузбијање сиромаштва и дискриминације Рома и постизања њихове социјално-економске и културно-просветне интеграције.

Управа за људска и мањинска права не располаже с довољним бројем сарадника на радним местима посвећеним унапређењу људских и мањинских права Рома предвиђених „Стратегијом за унапређење положаја Рома“ Владе Републике Србије.

ПРЕПОРУКЕ

Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, ради даљег спровођења „Стратегије за унапређивање положаја Рома“ и потпунијег остваривања права ромске националне мањине упутиће Влади Републике Србије на усвајање „Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома за период од 2012. до 2014. године“.

Министарство за људска и мањинска права државну управу и локалну самоуправу предузеће, у складу с рационалном, економичном и ефикасном организацијом рада, све расположиве мере како би повећало број запослених на стручним пословима који се односе на спровођење и праћење „Стратегије за унапређење положаја Рома“.

¹ „Службени гласник РС“ бр. 98/06

² „Службени гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07

Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу обавестиће Заштитника грађана без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о поступању по њој.

Р а з л о з и:

Влада Републике Србије приступила је 2005. године, међународној иницијативи „Декада инклузије Рома“, чиме је преузела обавезу да унапређује и развија целовиту и кохерентну политику за побољшање положаја ромске популације и да спроводи циљеве „Декаде“. Исте године усвојени су „Национални акциони планови“ у четири приоритетне области - образовање, становање, заштита здравља и запошљавање, чиме је утврђен стратешки план за унапређење и заштиту права грађана ромске националности.

По истеку првог „Акционог плана“ Министарство за људска и мањинска права је припремило, а Влада Републике Србије је усвојила „Акциони план за спровођење Стратегије за период од 2009. до 2011. године“³ којим је планирано да се у тринаест области посебним мерама подстиче остваривање и заштита права Рома - *образовање, становање, запошљавање, здравље, култура, медији и информисање, социјална заштита, приступ личним документима, политичка партиципација, сузбијање дискриминације, положај жена, интерно расељена лица и повратници по основу споразума о реадмисији*. Министарство за људска и мањинска права, сада Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, сходно својим Законом утврђеним надлежностима да се стара о „заштити и унапређењу људских и мањинских права“ и да „усклађује рад органа државне управе у области заштите људских права“⁴ установило је и координира радом радних група за спровођење и праћење „Стратегије“ и пратећих акционих планова у оквиру девет министарстава и Комесаријата за избеглице.

Током спровођења истраживања којим је прикупио податке о спровођењу „Стратегије за унапређивање положаја Рома“, Заштитник грађана је по сопственој иницијативи покренуо поступак у којем је контролисао законитост и правилност рада Министарства за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу у вези са спровођењем поменуте „Стратегије“. Министарство је тада, поред осталог обавестило Заштитника грађана да је његова Управа за људска и мањинска права, у сарадњи са органима надлежним за спровођење „Стратегије“ и представницима невладиних организација, припремило радну верзију „Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији за период 2012 - 2014. године“. Радна верзија овог Акционог плана представљена је на седници Савета Владе Републике Србије за унапређивање положаја Рома и спровођење Декаде инклузије Рома која је одржана 5. децембра 2011. године.

Имајући у виду то да је претходни „Акциони план за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома“ истекао, а да је од представљања радне верзије Акционог плана за период од 2012. до 2014. године прошло шест месеци Заштитник грађана очекује да Министарство, у што краћем року, упути Влади Републике Србије на усвајање „Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији за период 2012 - 2014. године“ како би се обезбедило даље спровођење мера „Стратегије“.

³ „Службени гласник РС“, бр. 57/2009.

⁴ Члан 11 Закона о министарствима, „Службени гласник РС“, бр.16/2011.

Приликом утврђивања оваквог става Заштитник грађана је имао у виду информацију коју је на састанку одржаном 24. јануара 2012. године саопштио директор Управе за људска и мањинска права, господин Ненад Ђурђевић, да Управа нема довољно стручњака и сарадника који би обављали сложене послове у вези с спровођењем и праћењем „Стратегије за унапређење положаја Рома“⁵. Наиме, након измене састава и реорганизације Владе Републике Србије 2011. године, укинута је Канцеларија за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома која је постојала у дотадашњем Министарству за људска и мањинска права. У Министарства за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, које је установљено Законом о министарствима и Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, у Управи за људска и мањинска права, односно њеном Сектору за националне мањине успостављена је *Група за унапређивање положаја Рома*, са систематизована три радна места. Запослени сарадници у Групи за унапређење положаја Рома обављају стручне послове који се односе на координацију и сарадњу са ресорним министарствима и другим органима јавне власти с циљем предлагања, израде и реализовања мера за спровођење „Стратегије“ и праћење „Декаде инклузије Рома“.

На основу ове информације, а посебно сазнања о организацији рада органа државне управе на пословима заштите права, унапређења положаја и интеграције Рома, проблема с којима се суочавају Роми и административних и нормативних препрека које отежавају спровођење „Стратегије“, те обавеза Републике Србије у вези с спровођењем „Декаде инклузије Рома“, Заштитник грађана сматра да Управа за људска и мањинска права не располаже с довољним бројем стручних сарадника на радним местима посвећеним унапређењу људских и мањинских права Рома предвиђених „Стратегијом за унапређење положаја Рома“ Владе Републике Србије. Повећањем броја запослених сарадника на поменутих пословима требало би да се допринесе унапређењу и ефикасности рада у вези са спровођењем и праћењем „Стратегије“, односно развијања способности Управе да пружањем *добрих* услуга допринесе остваривању људских права. Приликом спровођења овог дела Препоруке, Управа, односно Министарство ће имати у виду да администрација свој рад заснива и на принципима рационалности и економичности.

Поред тога, Заштитник грађана је у виду имао и чињеницу да мере предвиђене „Акционим планом за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома за период 2009. до 2011. година“ нису испуњене на начин који указује да је постигнут основни циљ „Стратегије“ - унапређење положаја Рома. До оваквог закључка Заштитник грађана је дошао на основу података прикупљених истраживањем о спровођењу „Стратегије за унапређење положаја Рома“ и њеног „Акционог плана“ у областима становања, здравства, образовања, запошљавања, социјалних питања, статуса повратника по основу споразума о реадмисији и сузбијања дискриминације.

Истраживање је спроведено, на узорку од пет стотина грађана ромске националности у тридесет градова и општина у Републици Србији, односно четрдесет седам ромских насеља. Између осталог резултати истраживања указују на то да 61,3% испитаника не зна да је донета „Стратегија за унапређење положаја Рома“, а њих 62,2% нема сазнања о акционим плановима на основу којих се остварују мере унапређења њиховог положаја. Истовремено, већина испитаника није приметила побољшање положаја од 2005. године када су усвојени први акциони планови. Чињеница да 81,2% испитаника Рома настањених у различитим типовима насеља у Србији није осетила ефекте активности предузетих на основу Стратегије и досадашњих акционих планова указује на то да ове документе треба побољшати и да **што пре треба усвојити „Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији за период 2012 - 2014. године“, који ће бити заснован на реалним потребама Рома и у циљу остваривања права, посебно у области образовања,**

⁵ Службена белешка Заштитника грађана, бр. 16-839/11

становања, запошљавања, здравља, социјалне заштите, решавања статуса и сузбијања дискриминације.

Приликом доношења овог Мишљења са препорукама Заштитник грађана је имао у виду и то да је Уставом Републике Србије⁶, чланом 14 став 2, прописано је да *држава јемчи посебну заштиту националним мањинама ради остваривања потпуне равноправности и очувања идентитета*, а да је Законом о заштити права и слобода националних мањина⁷ предвиђена *обавеза органа власти да доносе акте и предузимају мере у циљу поправљања положаја лица која припадају ромској националној мањини* (члан 4 став 2), а да је Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, како је већ поменуто, Законом о министарствима задужено да обавља како послове државне управе који се односе на „заштиту и унапређење људских и мањинских права“ и да „усклађује рад органа државне управе у области заштите људских права“.

На основу свих утврђених чињеница и околности, Заштитник грађана је, применом чл. 31. ст. 2. Закона, дао препоруку Министарству за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, у циљу унапређења рада органа управе и спречавања пропуста у будућности.

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

др Горан Башић

⁶ „Службени гласник РС“, бр. 98/06

⁷ „Сл. лист СРЈ“, бр. 11/2002, "Сл. лист СЦГ", бр. 1/2003 - Уставна повеља и "Сл. гласник РС", бр. 72/2009 - др. закон